

Приморске новине

ЛИСТ ССРН ОПШТИНЕ БУДВА

ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО

ГОДИНА VIII ★ БРОЈ 148 ★ 25. Мај 1979.

ЦИЈЕНА 2 ДИНАРА

ПРИПРЕМЕ ЗА САВЕЗНУ ОМЛАДИНСКУ РАДНУ АКЦИЈУ

Секретар Савезне конференције Савеза социјалистичке омладине Југославије Дарко Мрвоп и предсједници републичких и покрајинских конференција ССО погодили су недавно подручје погођено земљотресом. У разговору који је вођен у Међународном омладинском центру у Бечићима указано је на припреме и неопходне услове које треба обезбиједити прије почетка савезне омладинске радне акције на Црногорском приморју. У неким приморским комунама — речено је — још нису одређени послови које би обављали бригадисти, па ће се, послије утврђивања задатака и могућности смјештаја, одредити број насеља и омладинских бригада које ће овог љета радити у Црној Гори.

СРЕЋАН ТИ РОЂЕНДАН ДРАГИ ДРУЖЕ ТИТО

Неколико секунди послије петнаестоаприлског удара „зади мила“ је стара Будва — град чији се наставак губи у дубини вјекова

ИЗ РАДА САВЕЗА КОМУНИСТА

Усвојена статутарна одлука

На XXIV редовној сједници Општинске конференције је Савеза комуниста, која је одржана 17. маја, усвојене су Статутарна одлука Општинске организације Савеза комуниста, Одлука о критеријумима, броју и начину предлагања и утврђивања кандидата за чланове Општинске конференције и Активе радника комуниста — непосредних произвођача и Одлука о критеријумима, броју и начину избора органа и тијела Општинске конференције СК.

Сједници су, поред чланова конференције, присуствовали и узели учешћа у раду секретари основних организација СК, чланови Активе радника комуниста — непосредних произвођача, предсједници свих комисија Општинске конференције, затим Вукица Мићуновић, члан Централног комитета Савеза комуниста Југославије, генерал потпуковник Богдан Вујошевић и други истакнути друштвено-политички радници с подручја наше општине.

Подсећајући присутне да је нацрт ових одлука био детаљно и свестрано разматран и на ХХII редовној сједници Општинске конференције, на којој је описано да је, и поред задовољавајућег квалитета, неопходно извршити њихова даља квалитативна у савршавања, Жарко Микошић, секретар Општинског комитета СК, посебно је нагласио да ће се предстојећа изборна активност у основним организацијама и за Општинску конференцију СК, одвијати у изузетно отежаним условима због катастрофал-

ног земљотреса, који је захватио подручје наше општине, што је проузроковало одређене поремећаје у спровођењу изборног поступка.

ДРАГОЦЈЕНА ПОМОЋ

Одмах послије катастрофалног земљотреса, то јест 16. маја 1979. године, колектив БИМ „Славија“ обратио се Општинском штабу цивилне заштите и ставио му на располагање све количине меса, сухомеснатих и других производа које су се налазиле на лагеру у Будви и Петровцу на Мору. По налогу Штаба подијељено је становништву око 12 тона робе у вриједности 808.322,95 динара.

Неколико дана послије земљотреса стигли су стручњаци из Београда и осноvalи прдавнице у Будви и Петровцу које су, снабдјевене пајквалиитетном робом, одмах наставиле с радом.

Међутим, без обзира на тешкоте које су тренутно присутне, до сада се све планиране активности одвијају благовремено и континуирано.

Истакнут је захтјев да Општинску конференцију треба развијати као руководећи орган Општинске организације СК, у коме се изражава динамизам партијског живота, где се демократским путем стичу иницијативе, предлози и мишљења чланова и основних организација, објединава и усмјерава њихова активност, разрађују сва битна друштвено-политичка идејна, организациони и друга питања СК и разматрају најактуелнија питања из домена развоја самоуправних друштвено-економских односа.

Због тога је описано да у Општинску конференцију, њене органе и тијела треба предлагати и бирати способне комунисте, који се свакодневно и стваралачки ангажују на реализацију политичке и ставова СК. То морају бити комунисти који се истичу својим ангажовањем у развоју социјалистичких самоуправних односа, као и извршавању свакодневних задатака на радном мјесту. Та које је неопходно да то буду чланови СК који се истичу активношћу у делегатским структурима, друштвено-политичким, и другим самоуправним организацијама и заједницама.

Б. Крловић

СВЕЧАНО ПРОСЛАВЉЕН 13. МАЈ

Увијек примјерни и у првим редовима

Уочи 13. маја — Дана службе безбједности у Будви је одржана свечана сједница колективе Одјељења унутрашњих послова којој су, поред припадника службе безбједности, активног и резервног састава, присуствовали и представници друштвено-политичких организација, народни хероји, генерали и поноси партзанске споменице, руководиоци привредних организација и представници средстава информисања.

У реферату који је том приликом поднио, начелник одјељења унутрашњих послова МИОДРАГ ЈАЊУШЕВИЋ је истакао да се овогодишњи јубиларни празник службе безбједности — 35. година од њеног оснивања — одржава у јубиларној — шесдесетогодишњици оснивања Комунистичке партије, СКОЈ-а и Синдиката.

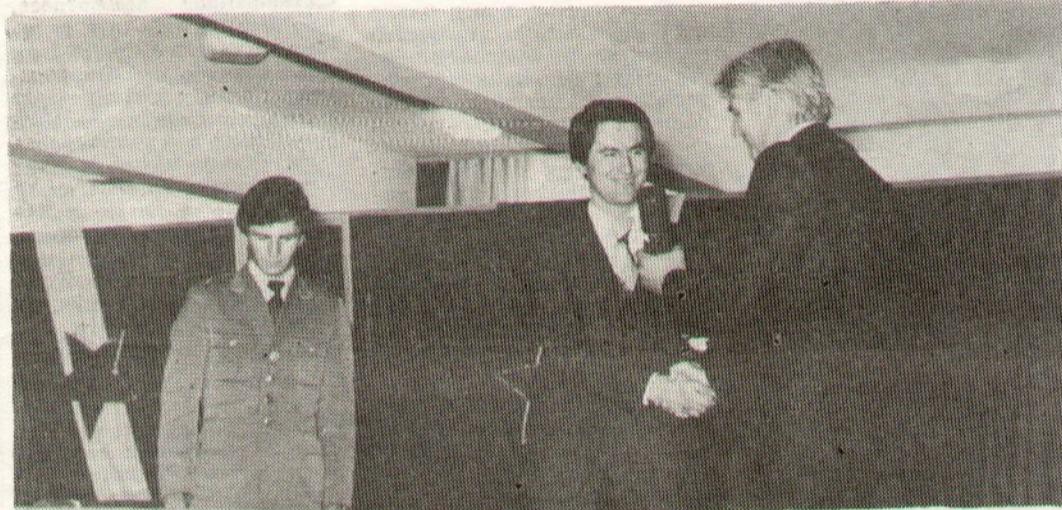
Говорећи о значају и улоzi Службе безбједности као револуционарне организације, чији је задатак да се бори против свих непријатеља нашеј покрета, Јањушевић је подвукao да је ова служба формирана у данима народно-ослободилачке борбе. Њени припадници су своју првреност идеалима револуције потврдили изузетним по жртвовањем и храброшћу у извршавању свих задатака.

— Иако млада и малобројна — рекао је, између остalog, Миодраг Јањушевић — Служба безбједности је уз-

ци народа и самопријегорном залагању Службе безбједности успјешно су извршени сви задаци.

Говорећи о развијеном систему друштвене самозаштите код нас, Јањушевић је истакао да у оквиру овог система Служба безбједности има посебно место и веома деликатне задатке. Због тога се систему друштвене самозаштите на подручју наше општине поклања особита пажња. Успостављена је трајна сарадња са мјесним заједницама, ООУР-има и свим субјектима друштвене самоза-

штите кроз свакодневне контакте, разговоре, стручна упутства и конкретне заједничке планове и акције. Такав рад и пракса, уз активност друштвено-политичких организација, прије свега Савеза комуниста, омогућили су да Одјељење унутрашњих послова у прошлој години у спјешно обави врло сложене задатке. Он је то илустрован низом примјера, а посебно се задржао на изузетно сложеној ситуацији у којој је Служба дјеловала након катастрофалног земљотреса од 15. априла, када су она у целини и сваки њен припадник показали високу спремност, храброст и организованост и са високом оцјеном положили испит.

Са свечане прославе Дана безбједности: Миодраг Јањушевић уручује признање Бранку Јејковићу

пјешине водила борбу са искусним и прекаљеним непријатељским обавјештајним и контраобавјештајним службама као што су ОБВЕР, Гестапо, СИМ, ОВРА и друге, са диверзантима и саботерима, као и са обавјештајним и пољицјским апаратом домаћих издајника и њихових помагача, излазећи из тих борби увијек као побједник.

Након уништења окупаторских и диверзантских група, остатака четника и усташа, окупаторске агенције и остале домаће реакције, наше друштво се сучио са новом опасношћу избијањем резолуције ИБ, када су се пред Службом наметнули — по размјерама и друштвеној опасности — веома одговорни, тешки и сложени задаци. И у тој борби, коју је наша земља водила са право на слом бодан опстанак и несметан сојуцијски развјитак, захваљујући, широкој подрш-

ци народу и самопријегорном залагању Службе безбједности успјешно су извршени сви задаци.

Од појединача признање је додјељено Љубу Рађеновићу, команданту Штаба цивилне заштите, Пеку Лијешевићу, пуковнику ЈНА, и Бранку Ђоковићу, директору ООУР „Словенска плажа“.

За успјешан и пожртвован рад похваљени су сви припадници службе безбједности који су се у вријеме земљотреса изванредно снапшили, уздижујући се изнад сопствених интереса и данонедно врло спјешно радили:

Милош Нишавић, Пере Рађеновић, Стево Пићан, Љубомир Филиповић, Кола Вучетић, Милан Никчевић, Благота Кривокапић, Нико Ивановић, Милорад Павићевић, Никола Јоличић, Војо Вуковић, Марко Клан, Миодраг Терзић, Илија Војводић и Драгољуб Вучинић.

За писмену похвалу су предложени: Марко Стојановић, Миланко Ђелькашић, Никола Бајчета, Миливоје Радиновић, Будимир Конјевић, Томислав Ковачевић, Гавро Драшковић, Рајко Живаљевић, Бранко Варагић, Сава Клајевић, Радослав Брковић, Милић Бубања, Радоје Пејовић, Вукојица Лалевић, Војо Пићан и Будимир Шећановић.

Црвено партијске књижице добили су Милић Бубања, Мехмед Адронић, Ранко Вукотић, Слободан Јарић, Кончиљка Јањушевић, Миливоје Ломпар и Садик Кордić.

B. C.

Приморске новине

Лист ССРН општине Будва Уређује: Редакцијски колегијум, Главни и одговорни уредник Милован Пајковић. Издавач: Општинска конференција ССРН — Будва адреса редакције: „Приморске новине“ — Будва телефон: 41-346 — Број жиро-рачуна 20710-678-287 код СДК Будва — Штампа: Издавачко-штампарско предузеће „Обод“ — Цетиње — Преплатна: годишња 48 дин.; за иностранство двоструко — Рукописи се не враћају.

Писмо дјевојчице из Милана

Ових дана је из Сан Ђована у близини Милана слигло у Петровац на Мору шесто писмо једне дјевојчице, ученице IV разреда, адресовано па др Војислава Франичевића, управника Дома здравља у Будви. Заједно с писмом стигла је упутница — 271.415 лира, колико је ова ученица прикупила међу својим друговима као прву помоћ пострадалима. Писмо у преводу гласи:

„Драги докторе Франичевићу,
Не знам да ли ме се сјећате, ја сам Патриција, дјевојчица коју сте Ви лјијечили прије две године.“

Чула сам за земљотрес. Много сам се ожалостила и одмах сам се Вас сјетила, пошто сте са мном били љубазни, а и зато што говорите врло добро наш језик.

Објаснила сам својим школским друговима да сам посетила Вашу лијепу земљу коју је сада уништио земљотрес. Тако смо одлучили да прикупимо паре за угрожене становнике Вашег лијепог града Петроваца.

Надамо се да ће наше прикупљене паре бити употребљене за куповину корисних и потребних ствари.

Поздрављам Вас, преносећи Вам да је са Вами читав разред IV Д и читава школа Мартири, а нарочито смо у мислима са Вама, докторе, који можете помоћи онима који паде.

Надамо се да ће Вам ово писмо брзо стићи. Послије овог писма, или заједно с писмом, стићи ће вишија сума паре и надајмо се у новчаницама од 100.000 лира преко банке на вашу Амбуланту на руке др Воја Франичевића.

Будите храбри и помажите се, ми смо са Вама!
Патриција из разреда IV D у име читаве школе Мартири из Сесто Сан Ђовани — Милано.“

Заједничким снагама

Радничка скupштина Општеграђевинског предузећа „Титоград“ одлучила је да уступи свих 200 лежаја на годину дана у монтажним кућицама у Бечићима које су опремљене са инвентаром, а у њима има места за 50 по родица. Одмаралишта су уступили пољопривредна добра из Фекетића и Ловћенца, а за коришћење дјијела одмаралишта сагласност су дали „Нафтагас“ из Новог Сада и Заједница за одмор радника из Приштине у Каменову. Очекује се да ће се овом апелу одазвати Заједница електропривреде из Београда, Југословенско рјечно бродарство и други.

У Будви се најдрагоцјенијим у садашњој ситуацији сматра 200 тона цемента и два шлепера резане грађе који су пристигли из Пљевља. Камион иверице стигао је из Босанке Крупе.

Екипа Завода за заштиту споменика културе Хрватске и ватрогасци из Дубровника

и Загреба завршили су посао на рашчишћавању најугроженијих мјеста у Будва и сада је улазак у град безбједнији. Они су власнике зграда обавијестили о томе шта су све урадили и дали кориснице предлоге о томе шта вадља даље радити да се из порушених зграда спасе вриједности, а да се људи излажу што мање ризику. Њихов закључак је да град унутар бедема мора опет да живи, али не се градња у њему морати изводiti под посебним условима.

Комисија за оцјену степена оштећења и употребљивости објеката је свој дио по слова и задатака привела крају.

Од 6.176 хотелских лежаја на подручју Будве ове године мориће да се користи 2.450, или 39,8 одсто, 1.806 лежаја мориће да се користи послиje санације оштећених хотела, а порушени су или не се рушити објекти са 1920. лежаја.

Драгоценна помоћ

Извршни одбор Мјесне заједнице Петровац и представници уdruglja рада анализирали су ситуацију у вези с посљедицама земљотреса. Живот се у овом приморском мјесту вјечито земљени маслињака прилично нормализовао.

Мјесна заједница успјела је да првог дана након земљотреса скупи се снаге, које су се предано ухватиле у коштац са тешкотварама. Њихова активност не је јављава ни данас.

Предсједник Савјета Мјесне заједнице Драго Мијовић је рекао да је за 150 породица из Петроваца, Буљарице и околних села, које су остале без крова, обезбиједен припремени смјештај. Помоћ су пружиле организације које имају одмаралишта у Буљарци, а за већи број по родица обезбијеђени су шатори.

Сљедећи корак је трајније решавање питања смјештаја. Од власника неоштећених одмаралишта тражи се да уступиdio калапитета, а већ је одређена локација у Петровцу за изградњу привремених објеката.

Речено је да у 164 домаћинства има око 2.000 лежаја. Сматра се да не би требало да се сви у наредним мјесецима издају турристима, већ да се један број одреди за смјештај оних који су остали без крова. У Будви је

на тај начин смјештено око сто тину породица.

У вези с изградњом монтажних објеката чују се и занимљиви предлог. Њих би требало градити на мјестима одакле неће морати да се за дуже вријеме уклањају, јер би се послиje могли користити за туристичке потребе.

„ОЛИВА“ И „СУТЈЕСКА“ МОРАЈУ СЕ СРУШИТИ

Директор угоститељства Лазо Шолгаја саопштио је да је највећи хотел „Кастел-Ласта“ и „Ривијера“ и више хотела „Олива“ са укупно 700 лежаја. Рушењем хотела „Олива“ Петровац остаје без ресторана. Урганисти не морати да остављају да се за нови продавни и локацији за спавање простор услугних заната. Од трговинске организације „Јадран“ тражи се да у Петровцу организује продају грађевинског материјала.

Комисија за пројекти степе на оштећења констатовала је да се у Петровцу и Буљарци мора порушити 40 објеката, привремено мноштво оштећено 218.

Више хотела „Олива“ са ресторанима и ресторани „Нерин“ су отворени, као и ауто-камп у Буљарци, у коме ради и ресторани.

ЧЕДО ВУКОВИЋ

Окршај љепоте и стихије

15. АПРИЛ

Свеже, ведро јутро. Кроз прозор гледам како сунце огријава брдо Спас изнад Будве. Онда све ниже — косу линију магистрале, бунгалове, сам град. Тек је минуло седам часова. Са стола зове доручак — мирис врућих пржењица.

Наједном — тувањ, полом. Трчимо пре ма вратима. Хватам се за кваку да ме љубљање не обори. Иванка се чврсто држи за мене. Виче: „Отварај!“ Покушавам да окренем кључ. Узалуд. „Откључавај!“ Браза је блокирана. Одоздо, уз тијело, пењу се потреси и тувањ, около ломот стакла и малтера. Помјера се намјештај, нешто се руши. Кроз свијест, ошинуту непојамним ужасом, пролијеју мутни удари: „Готово је... Бар једно уз друго... Изићи... Пропаст... Можда...“

Врата се нагло раскриле. Сјурим се низ степенице. Из стана испод нас истрчава жена с двоје дјече. Комаје бетона и малтера скаче низ степенице.

Напољу смо. Близједи. Борим се за дах. Око нас куће дахују прашним издасима кроз прозоре и врата. Брдо Кошљун и подловићенске стране диме се од срушених стијена и осулина. Обрушава се јутро. Тамни ведрина.

Узрујана маса. Панични крици. Плач. Распитивање за своје. Има ли повријеђених, погинулих? Чујем: „Главно је — остале се живо!“ Сусјетка ми додаје транзистор. Дрхте ми руке. Музика неке талијанске станице. Тајкулање, ускршње рекламирање бомбоњера. Тражим по скали. Ништа о земљотресу. Неки ускакују у кола, одлази се и враћа — бесмислена јурњава. Потреба да се нешто сазна. Гласине: „Пропаде Котор!... У зидинама Будве све погибе!“ Ускоро прве вести, искидане реченице: катастрофалан земљотрес разорне снаге... са Баром и Улцињем веза није успостављена...

Залазим иза зграде ишаране пукотина. Млађи човјек премазује полицију бијелом бојом. Не осврће се на збивања око себе, иако у том трену не зна да ли ће имати куд да унесе ту бијелу полицију.

Дотрчава сусјед, сав крвав. У продавници му стакла засјекла обје мишице. Усјакачем с њим у његова кола — према прејвијалишту. Млазеви крви по мени.

Код Дома здравља, по трави, на носилима, леже повријеђени, тек изнесени из рушевина. Млад човјек, без капи крви у лицу, скlopљених очију, тресе се под покривачем. Вире босе ноге. Жена клечи, шапче му нешто над челом. Бијели мантили, апарати за кисеоник, завоји кроз које пропијају крв.

Враћам се к нашем насељу, к Луговима. Наилази уредник „Побједе“ Марко Шпајдер. И њега ту затекао земљотрес. Пружа ми прва, штита обавјештења, спомиње да је страдао Котор. Одвози се некуд.

Хитам према оближњим хотелима на Словенској плажи. Исправан је „Интернационал“ — страници су око, по парковима, са стварима које су изнијели. Чекају евакуацију. Дијеле им боце са соковима. Жустра Италијанка захтијева. »Aqua minerale per i bambini!«

К земљи полегли хотели, над којима стоје слова: „Славија“. Пала „Нове плаже“ као да би у земљу да утоне. Друга половина искосила се на другу страну — у борби, у покушају да се отме.

Испод рушевина извучена радница, живи и здрава.

Море, зачудо, мирно.

Хеликоптери надлеђују. Помишиљам на моћ и немоћ наше цивилизације. Летјење и земно страдање гледају се очи у очи. Тешко је рањена ова љепота, приморска питечина, бјелина плажа, паркова с палмама и магнолијама, планинске падине, зидине старе Будве, манастири у Майнама. Прашина, празнина. Причини ми се: човјек се може саживјети са земљотресом као што се саживи са ратом или било којим злом. Може то бити двојако, назрех: фаталистички, ропски се предати — нек буде што буде; а може се саживјети са страхотама труса да би им се смјеста пружио отпор. Јер, већ записах: уз рушевине, нема рушевина у људима, а унутрашње пукотине још се не примјењују... Живот и људски поступак све надрастају. Ријеч не губи цијену. Ни пружена рука солидарности.

Обасипају нас вести о страдањима Котора, Херцег-Новог, Старог Бара, Улциња, о потонулим дјеловима обале у Зеленици и Каменарима. Прекинуте друмске

везе, оштећен вијадукт у Црмници. Не можемо к Титограду.

Нови потреси у таласима.

Разбијен излог самопослузе. Нико је још не чува. Нема руке која би се пружила да што узме.

Повик: „Народе, треба то и то, тако и тако!“ Вазда се, ето, нађу неки који однекуд све знају, те би да паметују и командију. Без њих би било горе.

Поподне. Други удар затече Иванку и мене на шеталишту према граду. Високи стуб прашине — пада онај искошени дио хотела. Уз њега паштровске падине прамење праха, планине као прошаране минама.

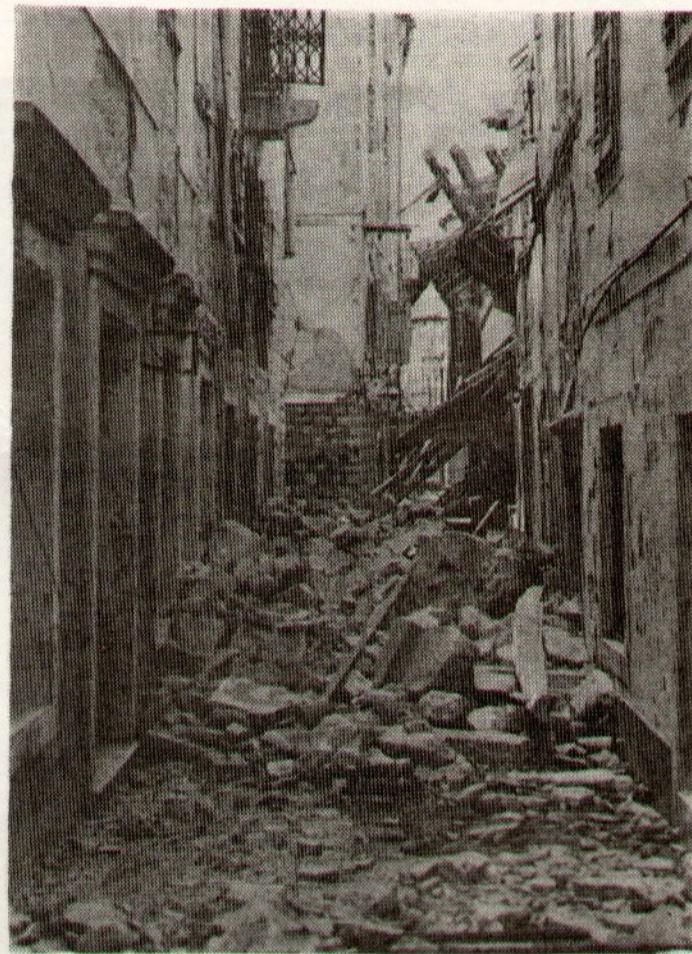
Стање ратно. Подмукли, невидљиви нерадитељи не мирује.

Магистралом се дозивају сирене. Свитељија плавкасти сигнали на колима.

Мјештани навлаче униформе, маслинистозелене, модре.

Момак стоји пред родитељима: „Идем у бригаду, омладинску!“ Загледају се брижне очи, колебају се: има ли икаква смисла задржавати га?

Ноћ. Скланјамо се под простран, лак кров сајамске хале. Двије састављене столовице, даска преко њих. Студено — зуб о зуб. Плану сијалице. Нехотични усклици. Колико усхићења у томе простом сваковечерњем трену кад се свјетло пали! Напољу повиши: „Дијеле небад! Камион са шаторским крилима!“ Дрма се сваких десетак минута. Понеко, снен, истрчава, па му дојади: „Побјегнеш од једног потреса, напољу те дочека други. Нема се куд — лези ће се ко затек!“

Стари град није одолио...

ТИШИНЕ И НАДЕ СТАРИХ ГРАДОВА

Потрага за „Златним руном“

На пустом простору између хола „Авале“ и бедема старе Будве, ни шетача ни аутобуса. На улазу у Стари град, где обично сједе сликарци, сада стоји само стражар који не дозвољава улазак у град. Тог тренутка милиционар Милован Табаш у руци је држао једног голуба клонулих крила. Не знамо од чега, али је било јасно да голуб неће више летјети. Човјеку је било жао птице.

По дозволи, улазимо у тишину рушевина. Шта тражимо у мртвом граду, док се напољу о бедеме разбијају морски таласи, док сун-

це већ најављује јето и бучан живот на ужареном пијеску крај бистрих плажа? Тражимо живот који је овде, вјерујемо само закртан, прекинут. Два и по миленијума овде постоји насеље и живот. Град су пустошили Авари, Арабијани, Турци, о њега се отимали Млечани, Аустријанци, Руси, Французи, гусари. Потресали га земљотреси, запљускivalи таласи, салијетали пожари, а град се отимао.

Упркос проваљеним крововима, изваљеним прозорима, готово иштвоходним улицама, идемо кроз град. Читамо већ сада бесмислена обавјештења о позиву кандидата за возаче, о излету дружарица, а ту је и плакат о изложби „Заштита 79“. Као што је бесмислено и оно питање у наслову једне књиге у излогу: „Реци шта је“. Одговора нема. Пусти су ресторан „Стари град“, биће „Галеб“ и посластичарница на којој пише „Радимо непрекидно“.

Можда у оном обореном поштанској сандучету још има неотпремњених писама и порука. Свакако, на вријеме неће доћи као што ни дјеца никада неће узети оне поломљене лутке по излогима. Док покушавамо да главном улицом не како прећемо преко оних гомила камења, црепова и шута, зачуји се гласови људи. Ево их под именима. То је специјализована екипа која прва пролази да би иза ње могли касније и други у град. Има наде.

Опет један излог. У њему књига са насловом „Велики умјетници свијета“. Можда ће се и велики умјетници свијета одазвати на глас овдје. Будва.

Нисмо ни знали да у Старом граду има толико зеленила. Сада као да је одједном букнуло. И оно враћа живот граду који не може бити остављен пуст, мртав. Све као да подсећа на живот који је био, који ће бити, који долази. Човјек се овде мора вратити. И наста-

ИМА НАДЕ ЗА СПАС ГРАДА ИСПОД СПАСА — ЈЕТОПИС КОЈИ ТРАЈЕ ОД ПРЕТХОМЕРОВСКИХ ВРЕМЕНА

...али су поједине зграде остале дosta добро очуване

вити јетопис љепоти овог мјеста и краја.

А јетопис тај траје овде од оних митских, претхомерских времена када су овуда Колхиђани или у потрагу за Агронутима што су им укради „златно руно“. Из тог доба је и легенда о основачу Будве. Легенда каже да су се овде вјенчали Кадмо и Хармонија и била је то „права свадба једног смртника којој су присуствовала и божанства са Олимпа“. Прича се завршава: „Тијела су им сахрањена у Илирији, где је Кадмо основао град Будву.“

Трагање за „златним руном“ на овим обалама се наставља. Можда је то руно саткано од сунчаних нити, што их сваког јета на овим обалама сунце обилно просипа, можда је проткано ведрином неба над овим крајевима и бистрином мора крај плажа. Како било, овако се непрекидно и неуморно дозади.

Опет ће овамо са свих страна хитати ововремени номади у потрази за „златним руном“, за време сунчаним простирачем и покривачем, у потрази за љепотом јета на мору. Оживјеће опет стара Будва и сва њена околина, тишина јој не приличи. Има наде за спас града испод Спаса.

Бошко ПУШОЊИЋ

ПОСЛИЈЕ КАТАСТРОФАЛНОГ ЗАВОДА САМО ЈЕ ЧОВЈЕК ОСТАВИЛ

Ко зна колико пута су много бројни освајачи камења из тек порушеног узиживали у нови град — тим истим каменом који је порушила стихија градиће се нова Будва

Петнаестог априла у седам часова, 19 минута и 50 секунди измијењена је карта Црногорског приморја — у посљедњих 70 година најјачи земљотрес у нашој земљи проузрокован је много људских жртава и огромне материјалне штете. Сљедећег и наредних дана прве странице у новинама, први минути па радију и први кадрови на телевизији били су посвећени Улцињу, Бару, Петровцу, Будви, Тивту, Котору, Доброти, Рисну, Бијелој, Херцег-Новом и насељима у заљеју ових мјеста, где је — такорећи у једном трену — уништено непроцењиво благо стварано у току многих вјекова.

Не само наша земља — читав свијет је преко средстава јавног информисања пратио — и прати — драму Црногорског приморја и старих градова — драгуља у културном наслеђу наше земље и човјечанства. Региструју се ненадокнадиве штете и оријашки напори свих наших народа и народности да се, упркос дивљању стихије, колико-толико нормализује живот на једној од најљепших обала на свим морима свијета. Тече широка ријека солидарности. Стиже помоћ са свих страна — из богатих складишта великих сила и из сиромашних планинских села, од радника, научника, умјетника и основаца. Та помоћ је у овим часовима, као охрабрење и подстицај, много значајнија од њене веома велике вриједности.

Драму људи са црногорског крша пратили су извјештачи многих домаћих и страних листова и радио станица. Највећи број их је био задивљен величином и достојанством нашег човјека, који је, сили уинат, одолијевао стихији и голорук јој се супротстављао.

За нама је четрдесет дана — тежих и страшнијих од многих година и деценија. Какви су они били и какви смо ми били суочени са неизвјесношћу и патњама што их је она рађала и удвостручавала подсјетићемо се ако прелистамо бројеве листова из тих дана. Величину трагедије и величину нашег човјека у њој дочараће нам и наслови чланака, извјештаја и репортажа који су стизали редакцијама са угроженог подручја.

ВЈЕКОВИ СРУШЕНИ У ТРЕНУ

Трагична недјеља... Казальке сустале у 7,19 часова... Заштављено вријеме — нијеми свједок катастрофе... Земљотрес тектонског поријекла... Јачи него у Скопљу... Брдо су се димила као да је огањ у њима... Грома де низ планинске лите... Подивљају море... Орлјевска гнијезда срањења са земљом...

Прекинут пут од Титограда до мора... Затворен пут Будва — Цетиње... Сви путеви пресечени... Затворен тиватски аеродром... Рањене обале... Хотели највише страдали... Шине су летјеле као сламке. Громаде сатрле стотине дома... Многа села срањена са земљом... Сељаци остали без села... Древна здања претворена у рушевине... Стихија прекинула дјетињство... Зајти су уплакани ученици... Лично је на смак свијета... Психика природе против човјека и његовог дјела... Вјекови срушену у трену... Рушевине, пустош, вапај и јауци... Пустоши једна стравична... Посљедице јопи несагледиве... Пејзаж смрти и разарања... Угашено пролеће...

Разорени здравствени објекти... Болнице под шаторима... По вријеђени стално пристижу... Кров упунена авионом... Снегана рођена у стихији... Хеликоптер за бебу... Стижу медицински стручњаци... Кри и крвна плазма... Замућени извори... Опасност да се остане без воде... Ноћ под ведрим небом... Заустављени привредни токови... Комунисти у мобилном стању... Ово је за нас борбени задатак... Иако земља подрхтава, људско срце остаје чврсто... Регистровано стотину потреса... Шеснаести април — дан жалости у Црној Гори... Све отишло — само човјек остао... Еланом против стихије... Сили у инат! Кров за пострадале...

Бесана ноћ... Плакао сам с троје малишана... Раде и ноћу — расчињавају рушевине... Подвизи војника и младих. Ризикујући живот улиjetali u Stari grad... Из-

измијењена је карта Црногорске солидарности. — Неупоредива величина. — Пострадали, а шаљу помоћ... — Невоље пролазе, остају приче о дворишта. — Вријеме и људи све драме... — Права помоћ — већа производивија...

Ред пред тек отвореном самоносулогом „Центру...

за повријеђене... Први пут — чај...

Нови потрес од осам степени... Камиони и аутобуси са ознакама свих градова у земљи закрчили путове на Јужном Јадрану... Помоћ стиже бродовима, танкерима, авионима, хеликоптерима... Армија на

ром... Све очи у тери прокинуле дрла у град одраде без одмора смјене... Пет виши...

ЖИВОТ НА ОГЊИШТИМ

Уједно ужаса, већа нада... Кола љевинским материјалом храбри и подстицаји на за умор... Женама огњиштима рушевинама... Стручњаци у седам смјена... Стихије... Издржавајући уморијети... Године... Ноћи... Хљеба и страдали а шаљи...

Срећом, није тог недјељног јутра било шетача, па је од порушеног бедема страдало само неколико кола

влачили дјецу, повријеђене и болесне... Најмлађи и стари евакуисани... Исељена Будва...

Крећу први конвоји... Помоћ стиже сваког часа... Храну допремају хеликоптерима... Сви смо уз вас... За пострадале бесплатно: хљеб, млијеко, топли оброк... Мед

сваком угроженом мјесту... Организују кухиње. Војска храни грађане... Жељезница бесплатно превози помоћ.

Најхитнији задатак — смјештај... Киша отежава ситуацију... Земља стала — небо пеће... Провала облака над Црном Гором...

Уз све мјере

ЕМЉОТРЕСА ДО, АЛИ ОН ЂЕ СВЕ ИЗГРАДИТИ

ПРИМОРЈА. — ТЕЧЕ ШИРОКА РИЈЕКА
ЧИНА И ДОСТОЈАНСТВО НАШЕГ ЧОВЈЕ-
БОРБА С НЕВРЕМЕНОМ А ЗА ВРИЈЕМЕ.
ХРАБРИМА. — ОЖИВЈЕЛА ШКОЛСКА
ЈЕЧЕ, ПА ЂЕ СЕ И ОВО ЗВАТИ — ЈУЧЕ.
СТ.

ју од уста... Најљепши ријеч: солидарност... Авиони из свих крајева свијета... Шатори, креч, лепенка... Камп-насеља, храна, постельина. Лесонит, грађа, прехрамбени производи... Од срца за пострадале... Акција омладине... Кад могу ласте, могу и људи... Ред и оптимизам задивљују... Радно вријеме — десет часова... На музici се познају Будвани... У невољи још јачи... Доказана чврсттина братства и јединства... Систем и људи положили испит...

Серија потреса се наставља... Не мирују ни људи, ни земља... Дуга ноћ под кишним небом... Погодици шире панику... Мобилно у „Монтенегротуристу“... Борба с непримјером а за вријеме... Кипа, невоље, или и оптимизам... Потреси, кипа и вјетар... Куће се руше накнадно... Стижу шатори за школе... Данонишно на задатку... Пре коврежни рад и штедња... Кад су недостајале обичне ријечи...

Поновна разарања... Шатори пајвећа потреба. Приколице, камп-кућице... Почела вакцинација ста новинштва против тифуса...

Невоље пролазе — остају приче о храбрима... Не питају за одмор... Радије се суботом и недељом... Немир замијењен радом... Ничу градилишта... Оживјели шкolska двorišta... Огласило се школо звоно... Туристи не отказују... Сутра се отвара „Маестрал“... Нема времена за чекање... У петровачким хотелима — 300 мјесета... Туристичка сезона почне на вријеме... Радници стigli на своја мјеста... Оправљају хотеле... Све организованости живот и рад... Припрема се 400 кревета за туристе... Подјела послова — право рјешење...

Страдали су многобројни културно-историјски споменици

ЧЕСТИТАМО ВАМ ЖИВОТ, ЉУДИ!

Племеникост не зна за даљине... Борци се сдричу рергеса... Ученици прикупљају помоћ... Прилажем пензију... Колекција скупоцјених марака за пострадале... Помоћ композитора... Солидарност сликар... Поклони пострадалима

50.000 долара... Стигли наши из

Предстоји тежак и опасан задатак — рашчишћавање рушевина

Америке... И основци пуде помоћ... Од непознате жене милион лира... Са штедне књижице на жиро рачун за пострадале... Формирани клубови за прикупљање помоћи... Добротворни рад у корист пострадалих... Специјално возило из „Мерцедес-Бенца“... Помоћ из Финске и Норвешке... Топла љубав са јеввера... Прилог Југославији у Баварској. Вјештачки бубрези као помоћ... Шаљу своју зараду... Десетка из хуманости... Из Поповца — 250 тона цемента... Помоћ Електродистрибуције Србије... Десет хиљада дневница из Ирака... Помоћ САД стиже авионима... Хитна помоћ из Италије... Из Војводине путује

платнено насеље... Солидарност Јапана... Прилог Црвеног крста СР Њемачке... Пошиљке из Барија и Пуље. Помоћ из Совјетског Савеза... Апел Црвеног крста Француске... Польска болница из Норвешке... Помоћ пољске владе... Акција у Македонији... Екипе из Словеније... Прва помоћ из Србије... Авиони из Босне и Херцеговине... Позиви са Косова... Тави се одрекли екскурзије... Фудбалери понудили крв... Умјесто прославе, прилог за пострадале...

Санирање погодица захтијевало је пуну мобилност... Преиспитују се планови развоја... Нормалан рад у ненормалним условима... Камен из рушевина — за нове зграде... Вријеме и људи све лијече, па ће се и ово звати јуче... Нико по страни... Осмјех се враћа на лица... Пуна солидарност југословенске заједнице... Права помоћ — већа продуктивност...

— Први мај — радни празник рада. Пјесма из рушевина... Музика наде... Честитамо вам живот, људи!

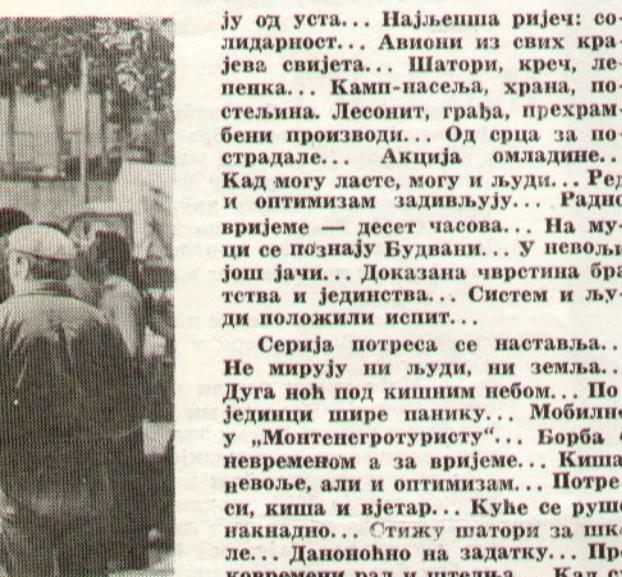
Од свега што је стварано годинама и деценијама изношено је само пајнужније и најдрагоценјије

И тако — из дана у дан — регистровани су многобројни потреси и нова разарања, али и напори и подвizi колективи и појединача, омладине, извиђача, припадника територијалне одбране, ватрогасца и цивилне заштите — свих наших радних људи и грађана и свих оних често безимених јунака из других република и покрајина који су по десет и више часова, без и часа одмора, журили са цистернама питке воде, са хљебом, месом и млијеком, са воћним соковима, ћебадима и шаторима, са завојима, крвном плазмом и љековима, што је све конвојима упућивано на Црногорско приморје које се већ четрдесет и више дана зове: угрожено подручје.

Милосав Лалић

Овакви призори нијесу ријетки

оте у небо... Шају... Вода про-
платна... Млади
Истовар у три
роспаваних но-

АЗРУШЕНИМ

солидарност нај-
веће камиона с гра-
јалом... Помоћ
... Нема време-
зот из разруш-
ених. Ведрије међу
сунце је грану-
из Скопља раде
Човјек јачи од
немо... Град не
јевинари раде и
а за све... Помоћ...
Одваја-

редострожности прва група грађана улази у Будву

СУСРЕТ СА АКАДЕМИКОМ БОЖИДАРОМ ЈАКЦЕМ

Божидар Јакац: Аутопортрет

Дан уочи своје 104. самосталне изложбе, која је почетком априла отворена у Модерној галерији, истакнути словеначки и југословенски сликар и графичар Божидар Јакац говорио нам је о себи и овом стваралаштву. Тај разговор објављујемо тек сада, пошто је катастрофални земљотрес по реметио планове редакције и у вези са овим прилогом.

О Јакцу готово сви по нешто знајмо. Често се сусрећемо с његовим дјелима — било у уџбеницима историје умјетности, дневним листовима, часописима или на поштанским маркама, где пре познајемо ликове бораца из његове чувене збирке грађачких партизанских портрета.

Рођен је у Новом Месту 16. јула 1899. године. Школо вање је започео у свом родном мјесту, а касније, послије првог свјетског рата, студирао је ликовне вјештине у Прагу и Паризу. Члан је Словеначке академије наука и умјетности и дописни члан ЈАЗУ у Загребу и босанско-херцеговачке Академије наука и умјетности, као и италијанске »Accademia honoraria«. О Јакцу је до сада написано многоштво, чланака, оврста, критика и студија.

Веома живахан, и поред својих осамдесет година, одмах нас упознаје да већ трећи пут излаже у Црној Гори. Изложбу у Будви посебно ће ли, јер је посвећена великом јубилеју Партије.

Наше прво питање је гласило: „Шта за Вас значи излагати?“

— Мука је излагати, али, ипак, излажем пуно. Више волим да сликаам. Сада, послије

Будве, моје изложбе биће отворене у Ријеци, Поречу и још неким мјестима у Истри. Излагати је лијепо, али се губи много времена. Међутим, умјетник мора и кроз изложбу да се потврђује. Да сејети пулс посматрача, да види како се то његово ства праšтво допада онима који долазе на изложбу. Сматрам да изложба није забава, па ми је свака нова у неку руку драга.

— Коју изложбу посебно цијенијете?

— Могу да издвојим двије или три. Ону у Крагујевцу, организовану поводом 125. годишњице постојања Завода „Црвена Застава“, где сам се представио са преко 600 дјела насталих од моје младости до данашњих дана. То је, у ствари, била моја ретроспекција. Свакако, издвајам и изложбу у Галерији САНУ у Београду, која је била постављена 1974. године. Њу је видико за мене рекордан број посетилаца — њих преко 64.000. То је била таква посјета да су новине писале: „Јакац туче Арапицу“, јер је прије мене у истој галерији излагао југословенски доајен сликарства Стојан Арапица. Издавао бих и изложбу коју сам био отворио 1971. године у Титограду. Тада сам упознао у Црној Гори много драгих људи. Иначе, Црну Гору сматрам својеврсном земљом, баш у погледу сликарства.

— Портрети које излажете у Модерној галерији настали су прије тридесет и пет и више година, и они су, рекли бисмо, одраз наше револуције. По њима сте најпознатији међу љубитељима ликовне умјетности. Шта нам можете посебно рећи, а да ради, можда, то нијесте изјавили?

— То је веома тешко питање. Портрети по којима сам познат већином потичу из 1944. године. То је била мапа рађена по жељи Бориса Кидрича, када сам се већ почeo бавити новом врстом технике у графици. Годину дана раније, тачно од 28. новембра до 1. децембра 1943.

Умјетник са супругом Татјаном на отварању изложбе у Будви

године скисирао сам друга Тита — ухватио сам његов лик приликом ноћног засијаја да насе Словенаци. Веома цијеним Лубарду, његов надахнути експресионистички колорит. С њим сам био добар пријатељ. Ту су још Милунковић и Вушковић, а млађа генерација иде добро угртом стазом ових величана. Укракто, црногорска ликовна умјетност у оквиру југословенске има свој печат и обиљежје.

— Шта сте посебно урадили на пољу портрета?

— Одмах да вам кажем,

то је портрет мајке друга Тита.

Радио сам га по Титовом сјећању прошле године. Све укупно ми је причао о мајци

два и по сата. Прије тога и

ПСМОЋ БОЖИДАРА ЈАКЦА МОДЕРНОЈ ГАЛЕРИЈИ

— Вијест о катастрофалном земљотресу који је задесио Црногорско при морје, а посебно Будву, дубоко ме је дирнула као човјека и умјетника — у телефонском разговору рекао је истакнути словеначки и југословенски сликар и графичар Божидар Јакац, руководиоцу Модерне галерије Јевану Ивановићу. Он је рекао да упућује на шој Галерији 35 хиљада динара као своју прву помоћ.

мао сам једну не баш добру фотографију његовог брата, а нешто раније био сам упознао његову сестричну која је личила на мајку друга Тита. Одје бих нагласио да је Тито задовољан портретом, јер сам погодиолик његове мајке.

— И, на крају, реците нам ко су били Ваши узори у умјетности?

— Маји узори дошли су много касније. Почетак ми је био веома тежак. Нисам знао како уопште да се определим за сликарство. Још малијац, негде 1905. године, пртање ме је све више и више сбузимало. Мајка ми је, да бих био миран поклонила оловку. Првим поукама пртања учио ме је патер Северин. Моја веза с Миром Јарцом, словеначким књижевником, у Новом Месту, била је веома присна. Њега сам портретисао веома рано, и то је било још несвесно тада сам започео галерију лика словеначких културних радника. Већ 1913. године радио и свој први аутопортрет. Моје напредовање починио је са мојом првом изложбом у Јакопичевом павиљону у Јубљани 1918. године. Тада, као деветнаестогодишњак, изложио, поред Јакопића, Долинара, Стериера, Јаме, Вапотића и других. Одушевљавао сам се импресионистима, али мој једини правац увијек је остајао реализам. У Прагу сам први пут видио праве мајсторе палете, нешто касније је и у Дрездену, Моје љубави од умјетника су Рембрант и Едвард Мунк.

Станко Паповић

Пронађено 26 икона

Екипа конзерватора из Цетиња, која је радила на спасавању и измијештању покретног споменичког фонда из свих порушенih манастира, цркава, Модерне галерије и нашег Музеја, 6. маја пронашла је двадесет и шест икона за које ни црква ни Завод за заштиту споменика културе СР Црне Горе нису до тада знали.

— Приликом демонтаже дезизисне плоче — рекао нам је члан екипе, историчар умјетности Саша Чиликов — пронађено је испод слика у раскошном барокном оквиру двадесет и шест икона за које, вјерујемо, према садашњој процјени, да су рађене у вријеме градње Цркве на прелазу из 18. у 19. вијек. За сада знамо да су иконе рад непознатог грчког мајстора и да представљају дјела велике умјетничке вриједности.

Запазили смо сличност у фактури и колориту, као и у религиозним представама да су иконе рад истог мајстора, који је радио иконе на хору у истој Цркви, а које су такође случајно откривене 1965. године испод слоја уља на боје.

Детаљна анализа стручњака и научника потврдиће о коме и каквом сликару се ради.

Стварао сам неуморно парализанске портрете, јер сам вјеровао у њихову слагу. Сви су готово настали током 1944. године. Значи прво Врховног команданта, па онда Бориса Кидрича, Франца Розмана, Марка Вујачића, Родольфа Чолаковића, Едварда Кардеља, Марјана Брецеља, Мошу Пијаде, Влада Зечевића, Виду Томшић, Владимира Дејиџера...

— Како оцјењујете црногорску ликовну умјетност?

— Она је врло јака, има своје лице и осјећање. У Цр-

Почиње снимање два филма

У Будву је стигла екипа „Дунава филма“ из Београда, која има задатак да сними два краткометражна филма, један информативног карактера о последицама које је природна стихија проузроковала на Црногорском приморју, и други о разореној културној баштини овог подручја.

Идеја је иницијирана од стране Републичког секретаријата за образовање, културу и науку, с тим што је договорено да послац из производње буде „Зета филм“ из Београда. Како у овом моменту будвански филмски кући није у могућности да објави сопствену филмску екипу, прихваћена је помоћ „Дунава филма“ из Београда, који је упутио своју технику и филмску екипу.

Редитељ оба филма је Александар Илић, познати југословенски мајstor кратког филма, а сниматељ Бата Стојановић. Њима ће у раду бројац је помоћ пружити Републички завод за заштиту споменика културе, чији ће стручњаци дати потребна обавештења и усмјеравати екипу на најинтересантније културно-историјске споменике.

Н. К.

ЗА МЛАДЕ * О МЛАДИМА * МЛАДИ О СВЕТУ

ВЕЛИКАНИ СВЈЕТСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ

ЕСХИЛ — ОСНИВАЧ АНТИЧКЕ ТРАГЕДИЈЕ

ЕСХИЛ, СОФОКЛЕ и ЕВРИПИД, три најзначајнија трагичари, означавају својим дјелом историјски етапу у развоју драме. О првом од њих, Есхилу, оснивачу античке трагедије, немамо много биографских података. Потиче из аристократске средине; рођен је 525. године прије нове ере; био је свједок свргавања тираније у Атини и завођења демократског поретка; учествовао је у грчко-персијским ратовима; написао је око десетак драмских дјела од којих је сачувано свега седам („Агамемнон“, „Оковани прометеј“, „Седморица против Тебе“, „Еумениле“, „Хоефори“, „Персијаници“ и „Молитељке“); умро је 456. године прије нове ере у шездесетдеветој години живота.

Есхилове драме засноване су на херојским легендама. Сматрао их је „мрвама с великих Хомерових гозби“. Увео је другог глумца и смјањио улогу хора, што је омогућило да се развија дијалог и појачава драмска радња.

Титан Прометеј — препричају садржај трагедије „Оковани Прометеј“ — побунио се, као пријатељ људског ра-

Јасна Мандић: Стријељање

ПРОМЕТЕЈ

Задужио сам господара богова,
а он оваквом срамотном платом врати дуг!
То и јест она болест власти силичичке
да својим не вјерије пријатељима.
А што ме питате за какву кривицу
он мене мучи, то ћу јасно речи вам.
Тен засједе на престо оца својега,
он боговима обмах чисти раздијели,
те једину овом, другу оном, среди власт,
аз јадни људи чимало се не сјети,
ио чио род им хтједе искоријенити,
 па потом друго чово племе створити.
И томе нико не би противан до ја.
Тен је ти преку, ја ти људе избавих,
да ушишти у мрак Хадов не добију.
У овим зато превијам се јадима;
та трпња мука је, а призор жилостан!
На смртње људа ја се сажалих, а сам
не стекох самилости, него немило
ту висим, диву позориште неславно!
Не пустих да унапријед људи виде смрт,
населих душе њихе слијепим надама,
и осим тога огањ им поклоних.
Вјештице свакојаке њим научиће.

да, против Зевса, који је, побиједивши побуњене титане, ријешио да уништи и људски род. Прометеј поклања људима ватру, упућује их у свјесни живот. Захваљујући њему, људи ће створити писмо, засновати занате и науку. За добро учињено људима, по Зевсовом наређењу, бог-кочач Хефест, у пратњи Силе и Власти, прикува га на стијену, а орао му непрестано кљује јетру. Разјарен Прометејевом спремношћу да сточики подноси вјечите муке, Зевс шаље Буру која га суравала у Хад.

Трагичар је Зевсу — оличењу тираније, незахвалности и свирепости — супротставио слободољубивог Прометеја, који, по цијену паклених мука, одбира да робује и служи тиранији.

Есхил је помоћу митолошких ликова показао историјску мијену чији је савремених био — прелаз родовског друштва у демократску државу.

Маркс је сматрао да је, поред Шекспира, Есхил највећи драмски геније кога је човјечанство икад имало, а да је Прометеј „најплеменитији светац и мученик у филозофском календару“.

Дан када се земља тресла

Недеља је, 15. априла. Устао сам рано и изашао испред куће примамљен цвркотом птица, које су се радовале лијепом пролећном јутру. Уживавао сам посматрајући град, који се простирао испред мене. Море је чудно мирно. Одједном се на хоризонту појавила густа магла. Помислих, како никога немо болова, а об мора наилази неки невидљиви вигор. У том тренутку замрло је већији, ускотилага брда, полуулала и обирала куће. Не могу да се снађем. Легао сам на земљу и чекао да се брдо сручи на мене, гледао кућу, која се страшно љуљала, и камење које се котрљало. Сагнуо сам главу и чуо језиву тутњаву, која је билава све ближе и јача. Страшна ломљава и рушеве чуло се на све стране. Још не могу тог да се страшног призира ослободити. Неколико секунди чинило ми се као вјечност.

Пренуо ме мајчин крик. Када ме је угледала, пришла је, стала поред мене престрavljenih и сузних очију — није могла ни ријеч да каже.

— Мајко — рекао сам — па то је прошло. Њен престрavljeni поглед прелетио је град. Тада сам осмотрio призор. Вео прашине над градом, испуцао бетон, рушило с кејиме... Мама, сестра и ја у грчевитом заграђу с болом у души и тугом у очима, не помјерајући се ни милиметар, скамењено смо дочекали и други земљотрес. Затим си језиво заурале сирене — људи су хитали и тражили помоћ. Несебична, она је ускоро и стигла — упућена од човјека човјеку.

Бол и очај не могу се описати. Нијемо смо глдали срушене зидине које су вјековима браниле и красиле Будву. Стари град добио је други изглед — на сваком кораку стегтале су се рушевине, накривљене куће, испуцао асфлат, срушени хотели. За неколико секунди природа се немилосрдно поиграла са оним чиме смо поносili — што смо вољели.

Никола МАРКИШИЋ

Бригадисти из Скопља боравили у Будви

Тоде Јовчевски био је дине онога лета када су се, у зору 26. јула, 1963. казаљке великорогата на Жељезничкој станици у Скопљу зауставиле на 5 часова и 17 минута. Родитељска кућа остало је у рушевинама, а Тоде је, заједно са осталим скопским основцима, превезен у Ријеку, где првог неколико мјесеци.

Данаас 28-годишњи електричар предводи бригаду на чијој је застави убиљежен датум двоструке симболике — умирања и поновног рађања града на Вардару. Скопски омладинци дошли су у Будву да ураде оно што нијесу могли прије 16 година, ка да је несрета погодила њихов дому.

— Схватам то као дуг према свом грађу и свим људима који су помогли у изградњи Скопља. Земљотрес од 15. априла и ми смо осјетили, и знали smo да се негде догодило катастрофа. Тако послиje smo чули да je страдао приморје. Бригаду smo формирали наредног дана. Јављали су се и старији људи, мада је речено да треба да иду само снаји и избрзљави момци — каже Тоде.

ПРВА ПОМОЋ — ИЗ СКОПЉА

Они који су већ преживјели стражују вјероватно, боље него нико разумије шта значи починати живот из почетка. И десно се, ето, да је прва помоћ у Будви стигла управо из Скопља.

— Послали су нам воду, па она ћебад и шаторе — причају будвансki омладинци који су пун хвала за своје гости, скопске бригадисте.

— Велики су радници и велики другови. Раде као за себе, као своје да грађе. Тако smo сеближили да се пише не зна ко је гост, а ко домаћин — каже Драган Љијешевић, командант бригаде из Будве, која је заједно са скопским акцијашима смјештена у Бечичима.

ТИТУ ЗА РОЂЕНДАН

Још један мај
слави Твој рођендан
а мајско цвијеће
цвјета за Тебе,
Твоје је данас сунце
Твоја пјесма у нама
и жеље, спонтане, топле
за храброг великану.

Златним словима
записано је Твоје име —
Оно краси епоху
пуну жртава и славе.
Године што пролазе
само тренутке значе
пред бесмртном славом
која Тебе краси.

Прими поздрав од свих:
жеље топле и драге —
да у миру славимо
најљепши дан у мају.
Сунце, сјај нам љељиве!
Младости, дај чари своје!
за ТИТА некуца данас
срце твоје и моје!...
Јелица НИКОЛИЋ

Драган је земљотрес доживио у Режевићима, где се тог јутра нашао са својим друговима из тима.

Имали smo утисак да је читаво ово кренуло на нас. Почекли smo да бјесимо, а онда smo из једне куће зачули јауке. Утргали smo унутра да извучимо једну станицу и ту нас је затекао други ѡудар... Затим smo кренули пјешке према Будви. Мислили smo да никог живог нећemo наћи.

У Будви, као и у другим пострадалим мјестима, предстоје многи послови. Омладинци се спремају да до почетка сезоне уреде све ауто-кампове, јер се очекује да ће ту бити највише туриста. Пјесковите и шљунковите плаже, по којима је Црно горско приморје чувено, очишћене, изградије кабине, санитарне просторије и хладне угошћитељске објекте. Налето стиже ће им даји помоћ — за савезну акцију у Будви пријавило се 700 бригада, мада мјеста има свега за 15.

Са младим Скопљанима већ је створено нераскидиво пријатељство. На крају акције, у знак захвалности за све што су учинили, понудиће им братимљење.

Данка ДРАГИЋ

ШТА ЈЕТО БРИГАДИР

♦ Бригадир не може сам да поднесе монотонију лjetnih данa.

♦ То је лице које на акцију дође са једним паром чарапа, а враћа се са десет.

♦ Понекад се са акције врати са бригадирком.

♦ Бригадир вуче, гура, диже и помјера ствари са свога мјesta: његових пет минута трају мјесец дана.

♦ Потенцијални бригадир је особа рођена девет мјесеци послиje радне акције — од оца бригадира и мајке бригадирке.

ПЛЕСМА МЛАДОСТИ

Младости!
Како си заносна!
Свуда побјеђујеш,
теби све припада:
љубост и радост,
љубав и срећа —
све чари живота.

Лијело ти стоје —
сви ћачки јади,
љубавне тајне,
састанци и растанци
у мају и децембру.
Сви хирови моде
и љупке смјелости
теби су лијене.

Увијек си прва
kad се путеви граде,
кад се шуме саде,
кад се знање стиче,
кад се земља брани
и увијек си прва,
младости наша!

Мирјана Стојановић

Од првих тренутака, несрет, све до данас, будвансki омладинци нијесу знали за предаћа. Прихvatali су и искрипације сву робу која је долазила, а инону стражарима.

САМО СЕ ПРЕСВУКЛИ

— За десет дана, чини ми се, нико од нас није имао више од десет часова сна. Већ поподне 15. априла добили smo униформе територијалне одбране, а ка да је акција са скопским омладицама почела само смо се „пресвукли“ у бригадирска одјела и наставили да радимо — каже Драган Иванчевић, студент Више поморске школе и фудбалер будванскоог „Могрене“.

ПОСЈЕТИЛИ СУ НАС...

Амерички амбасадор Иглербергер посматра порушени град .

Петнаестог априла у по-подневним часовима нашу оштину посетио је **Вељко Милатовић**, предсједник Предсједништва СР Црне Горе. То га и наредних дана с посљедицама катастрофалног земљотреса и мјерама које су предузимане за њихово ублажавање и отклањање упознали су се, такође на лицу мјesta, **Веселин Ђурковић**, предсједник Савезног извршног вијећа, **Фадиљ Хода**, потпредсједник Предсједништва ЦК СКЈ, **Драгослав Марковић**, предсједник Скупштине СФРЈ, **Руди Колак**, потпредсједник Савезног вијећа Скупштине СФРЈ, **Тодо Куртевић**, предсједник Савезне конференције ССРН, **Илија Јакић**, предсједник Савезне привредне коморе, са предсједницима привредних комора свих република и покрајина, **Јана Војо Срзентић**, предсједник ЦК СК Црне Горе, **Будислав Шопскић**, предсједник Скупштине СР Црне Горе, **Момчило Јемовић**, предсједник Извршног вијећа СР Црне Горе предсједници извршних вијећа свих република и покрајина, **Ненад Буњин**, предсједник Републичке конференције ССРН Црне Горе, предсједници конференција ССРН свих република и покрајина, **Павид Ниманић**, предсједник Предсједништва САП Косово, **Франьо Херљевић**, савезни секретар за унутрашње послове, секретар унутрашњих посла свих република и покрајина, **Вуко Драгашевић**, члан Савезног извршног вијећа, **Мирко Павићевић**, члан Савјета Федерације, **Влада Шћекић**, потпредсједник СУБНОР-а Југославије, **Михаило Тиодоровић**, предсједник СУБНОР-а Црне Горе, потпредсједник Владе Румуније, **Живорад Ковачевић**, предсједник Скупштине града Београда, генерал-пуковник **Радован Вождин**, генерал-потпуковник **Буру Војводић**, генерал мајор **Славко Тодоровић** и **Миље Мандић**, секретари за народну одбрану свих република и покрајина, **Момчило Вучинић**, потпредсједник Извршног вијећа СР Црне Горе, **Риза Сапунџија**, потпредсједник Извршног вијећа САП Косово, **Марко Орландић**, амбасадор СФРЈ у Москви, дипломатски кора од око 80 амбасадора и отправника послова акредитованих у нашој земљи на челу са дојеном Дипломатског кора, амбасадором **Панаме Вирцијом Франком Бернардом Хамитом**, амбасадор САД у Београду **Иглербергер**, амбасадор Шпаније **Фернандо Оливије**, аустријски амбасадор у Београду, амбасадор Ватикана, др **Владислав Томовић**, професор Универзитета у Сан Катаринију, потпредсједник Заједничког

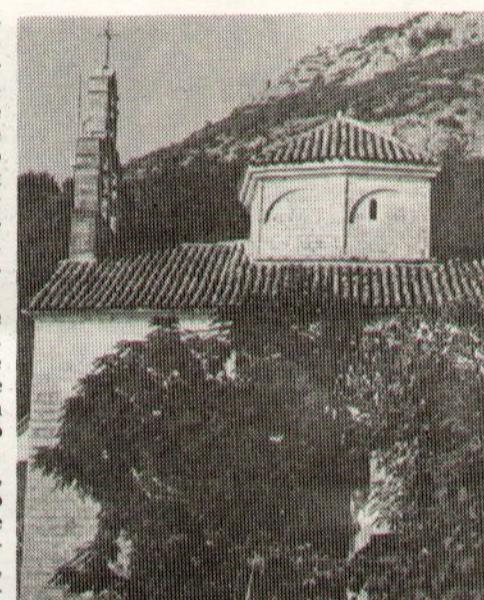
ког одбора југословенских исељеничким организација, **Недељко Орбовић**, предсједник Удружења исељеника Црне Горе, предсједници Скупштине општина Велика Плана, Макарска, Пакрац и Охрид, директори главни уредници листова и радио-станица, као и многобројни представници хуманитарних организација, привредног и политичког живота.

Представници власти друштвено-политичких организација наше општине пружали су високим гостима обавељења о посљедицама земљотреса, акцијама и плановима за њихово отклањање.

из прошлости
нашег краја

И Арменко и Калајурђевић су најстарија паштровска племена. Преци првог, које се првобитно звало Томић, доселили су се најкасније у XIV вијеку из Источне Србије, испод планине Мицор, и насељили се у Кнежевом Селу у Буљарии. Претпоставља се да презиме Арменко потиче од најстарије племене у Црној Гори — Прасквица — један од најстаријих мана- менка или, нај-старији — тешко је страдао од земљотреса вјероватније, од латинске ријечи „armenitarius“ — говедар.

Друго племе, Калајурђевић, настало се недалеко од Бечића, на падини Бапца, такође негде у XIV вијеку: његове представнике налазимо у повељама и сентенцијама које датирају од 1403., 1413. и 1423. године. Предање каже да је прије доласка Ка-лајурђевића подножије брда Бабац — Дукљан-Бријег — било веома насељено предстојијем становништвом. У исправама из XV вијека и

Прасквица — један од најстаријих мана- менка или, нај-старији — тешко је страдао од земљотреса вјероватније, од латинске ријечи „armenitarius“ — говедар.

Друго племе, Калајурђевић, настало се недалеко од Бечића, на падини Бапца, такође негде у XIV вијеку: његове представнике налазимо у повељама и сентенцијама које датирају од 1403., 1413. и 1423. године. Предање каже да је прије доласка Ка-лајурђевића подножије брда Бабац — Дукљан-Бријег — било веома насељено предстојијем становништвом. У исправама из XV вијека и

касније помињу се, поред осталих, Медоје Дукљанин и његов син Радич, највјероватније потомци стариначког народа.

Калајурђевићи су у првој половини XVII вијека живјели на подручју Мртвице и често се сукобљавали око испаше са појединим црногорским племенима. У петнаестом вијеку Калајурђевићи су живјели и у околини Скадра — највјероватније они су се постепено исељавали из Зете, па је село Обличје код Скадра могло да буде једина од станица на њиховом путу ка Црногорском приморју, односно Паштровићима.

Калајурђевићима су припадала и изумрла братства Буђени, Пухало и Канцелијеровићи на које подсећају топоними (Буђенова Мурва, Буђенова Главица, Буђенов Бунар и тд.) који се помињу у земљишним и другим исправама из XVII и XVIII вијека.

ПОСЈЕДЊА ВИЈЕСТ

Јуче, 24. маја, у 18 часова и 23. минута, нашу општину посвесио је погодио снажан земљотрес јачине 7 и по до 8 степени Меркалијеве скале, што је изазвало велики узмешима, грађанима и створило им неве тешкоће и невоље.

IN MEMORIAM

Ита Рина

Pојена прије седамдесет и двије године у Дивачама, Италина Ида Кравања проглашена је за најљепшу Словенку 1924. године. Њена необична љепота привукла је њемачке редитеље, који су јој поверили најприје епизодне, а затим главне улоге у својим филмовима. Снимила је аустријске, њемачке и чешке продуценте преко двадесет играчких филмова, а затим одбила понуду Холивуда. Последњији филм јој је био „Рат“ Вељка Вулајића.

Продуценте, режисере и публику усхијавале су љепота, ље-жност и шарм Ите Рине. Најближији јој је био лик наивке у различитим варијантама — од соба-рице и скромног сеоског чељадета, до градских каприциозних и размажених монденки које до-живљавају најразличите љубавне авантуре. У том шароликом репertoaru љубавне и мелодрамске фељтонистике, за коју су били специјализовани њемачки чешки и аустријски редитељи, Ита Рина се изванредно сналазила. Највише популарности стекла је у филмовима „Пролеће се буји“, „Живот тече даље“, „Галгатони“, „Принцеза Кордић“, „Фантом дурмитора“ и „Еротикон“ који је по свом изразу и приједностима уврштио међу боља европска остварења у својем жанру.

Наша суграђанка Ита Рина, која је преминула у Будви 13. маја, није била само прва професионална југословенска филмска глумица него и умјетница која је свој талент потврдила у ролама које су саме за себе приједности признале у међународним релацијама. Веома много је доприносила популарности филма у нашој земљи и зато има своје посебно место у исто ријју југословенског филма, као један од његових пионира и уметника трајног значаја.

Кутак за разоноду

СЛЕТИО СЕ

За вријеме једног бес-
кољачног говора на некој
конференцији, један слу-
шалац близине у грчевит
плач, лијући крупне сузе.

— Шта те је натјера-
ло у такав плач — упита-
га друг који је био до ње-
га у истом реду.

— Ах, овај говорник
ме је подсејтио на моју по-
којну жену — музак је
онај кроз сузе. — Ни она,
сиротица, кад би почела
да говори, никако није мо-
гла да се заустави.

СИТНИЦА

— Како се слажеш с
вјереником? — пита једна
дјевојка своју другариду.

— Добро, преприремо
се углавном због ситнице.
Ја бих хтјела да се вјен-
чам у бијелој хаљини, а
он уопште неће да се же-
ни!

ШТО ЈЕ СИГУРНО — СИГУРНО

Генерални директор об-
раћа се кадровику:

— Пронађите ми у преду-
зећу амбициозног и иници-
јативног младог човјека
који би могао да једног
дана заузме моје мјесто.
И, чим га будете прона-
шли, дајте му отказ!

— Алегдоте

ЛАЖЕ ДОК ЉУТИ

Жорж Клемансо разго-
вара једном приликом са
својим пријатељем о по-
следњем засиједању у
скупштини. Пријатељ се
дивио дискутанту који му
се чинио генијалним.

— Може се рећи што се
хоће, или тај човјек је ве-
ома обдарен. Кад он го-
вори сви су побијеђени,

јер он вјерује у оно што
каже.

— Да — рече Клемансо
— али он лаже док ћу-
ти.

ЗАВРШILI КАКО СУ И ПОЧЕЛИ

Једна Европљанка за-
питала је познатог амери-
чког књижевника Марка
Твена је ли истинा да
су многи познати и угле-
дни Американци започели
своју каријеру прањем су-
дова.

— Сасвим тачно — од-
говорио је Твен — а кад
су се оженили, они су у

КАЗАЛИ СУ...

НАЈВОЉЕ ЗАТВОРЕНА ВРАТА

ЛИКОК: Човјек је млад све дотле докле год је
спреман да се превари у рачуну.

*

НАЗИМ ХИКМЕТ: Зар већ није вријеме да се
оснију друштво за заштиту људи?

*

ПИТИГРИЛИ: Неке жене приликом пољупца по-
црвеле, друге зову полицију, треће гризу, четврте се
смију... Најопасније су one које вам узврате пољубац.

*

ШАЛОМ АШ: Најбоље су затворена она врата
која могу да се оставе отворена.

*

ЦЕЈН ФОНДА: Жена с прошилошћу и мушкарац
са будућношћу нису нимало лоша комбинација.

*

ДАНИЈЕЛ ДЕФО: Болje је да на челу овца иде
лав него да испред лавова иде овца.

*

СОКРАТ: Лијени нису само они који не раде,
већ и они који могу да раде боље.

*